

รายละเอียดโครงการ โครงการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร

๑. ความเป็นมา

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้สำรวจภาวะการทำงานของประชากร หรือสำรวจแรงงานทั่วประเทศอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๖ ในช่วงแรกทำการสำรวจปีละ ๒ รอบ และตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๗ เป็นต้นมาได้ทำการสำรวจปีละ ๓ รอบ โดยรอบที่ ๑ ทำการสำรวจในเดือนกุมภาพันธ์เป็นช่วงหน้าแล้งนอกฤดูการเกษตร รอบที่ ๒ สำรวจในเดือนพฤษภาคม เป็นช่วงที่กำลังแรงงานใหม่ที่เพิ่งสำเร็จการศึกษาเริ่มเข้าสู่ตลาดแรงงาน รอบที่ ๓ สำรวจในเดือนสิงหาคม เป็นช่วงฤดูการเกษตร และตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นต้นมา ได้เพิ่มการสำรวจอีก ๑ รอบ รวมเป็น ๔ รอบ โดยทำการสำรวจในเดือนพฤศจิกายน ของทุกปี ซึ่งเป็นช่วงฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร ทั้งนี้เพื่อเป็นการนำเสนอข้อมูลที่สะท้อนถึงภาวะการมีงานทำ การว่างงานและการประกอบกิจกรรมต่างๆ ของประชากรทั้งประเทศเป็นรายไตรมาส และต่อเนื่องครบทุกช่วงเวลาของปี

เนื่องจากความจำเป็นและความต้องการใช้ข้อมูลในระดับย่อย เพื่อใช้ในการวางแผนและกำหนดนโยบายในระดับจังหวัดมีมากขึ้น สำนักงานสถิติแห่งชาติจึงได้ปรับปรุงขนาดตัวอย่างเพิ่มขึ้นโดย พ.ศ. ๒๕๓๗ ใช้ขนาดตัวอย่าง ๖๑,๕๐๐ ครั้วเรือน สามารถนำเสนอข้อมูลในระดับจังหวัดได้ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้เพิ่มขนาดตัวอย่างเป็น ๘๓,๘๘๐ ครั้วเรือน และได้ปรับปรุงวิธีการการเสนอผลการสำรวจ โดยสามารถเสนอผลการสำรวจเป็นรายเดือน พร้อมกับได้ประยุกต์การนำเสนอผลของข้อมูลโดยการนำข้อมูล ๓ เดือนมารวมกัน หรือเรียกว่า ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ ๓ เดือน (Moving) เพื่อให้สามารถเสนอผลข้อมูลระดับจังหวัดเป็นรายเดือนได้ด้วย โดยยึดเดือนกลางของข้อมูล ๓ เดือน และถูกถ่วงน้ำหนักด้วย ค่าคาดประมาณประชากร ณ วันที่ ๑ ของเดือนกลางนั้น ซึ่งทำให้สำนักงานสถิติจังหวัด มีฐานข้อมูลด้านแรงงานเป็นรายเดือน และในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ สำนักงานสถิติแห่งชาติ มีการจัดทำมาตรฐานทางสถิติในหลายส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เช่น การจัดประเภทอาชีพตามมาตรฐานสากล ฉบับแปลจาก International Standard Classification of Occupation: ISCO-๐๘ และการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมประเทศไทย ปี ๒๕๕๒ (Thailand Standard Industrial Classification: TSIC ๒๐๐๙) ทั้งนี้ เพื่อให้การสำรวจภาวะการทำงานของประชากรได้ใช้การจัดประเภททั้งสองเป็นมาตรฐานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ จึงได้ปรับปรุงรายการคำถามและแบบสอบถามในเรื่องดังกล่าวให้เหมาะสม

พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้มีการปรับปรุงวิธีการเลือกตัวอย่างแบบ Stratified Two Stage Sampling โดยใช้ Rotation Design โดยให้มีรูปแบบการซ้ำเป็นแบบ ๒-๒-๒ Pattern ตั้งแต่ไตรมาสที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้เปลี่ยนมาใช้เครื่องคอมพิวเตอร์พกพาขนาดกลาง (Tablet) ในการบันทึกข้อมูลงานสนาม แทนการบันทึกด้วยแบบสอบถามแบบกระดาษ และส่งข้อมูลด้วยสัญญาณอินเทอร์เน็ต และในทุกปีของการสำรวจสำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้มีการปรับปรุง ทบทวนงานโครงการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ทั้งแนวคิด คำนียาม คาบเวลา ความถี่ในการสำรวจ และระเบียบวิธีทางสถิติ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานและข้อเสนอแนะขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization: ILO) และองค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) โดยในปี ๒๕๖๕ ได้มีการกำหนดแผนการเลือกตัวอย่างแบบ Rotation ขึ้นใหม่ สำหรับใช้ตั้งแต่ปี ๒๕๖๕-๒๕๗๔ และเพิ่มขนาดตัวอย่างเป็น ๘๖,๘๘๐ ครั้วเรือน เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพและสถานการณ์ด้านแรงงานของประเทศไทย รวมทั้งความต้องการใช้ข้อมูลสถิติแรงงาน

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนและลักษณะต่างๆ ของกำลังแรงงานของประเทศ สำหรับการประมาณการจำนวนและคุณลักษณะของกำลังแรงงานในระดับประเทศ และระดับภูมิภาค ซึ่งข้อมูลสถิติที่สำคัญได้จากการสำรวจ มีดังนี้

๒.๑ จำนวนประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป จำแนกตามกำลังแรงงาน ได้แก่ ผู้รอดูกาล ผู้มีงานทำ ผู้ว่างงาน และผู้อยู่นอกกำลังแรงงาน

๒.๒ ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน จำแนกตามลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ที่สำเร็จ สถานภาพสมรส อาชีพ อุตสาหกรรม สถานภาพการทำงาน เป็นต้น

๒.๓ จำนวนผู้มีงานทำ จำแนกตามลักษณะการทำงานที่น่าสนใจ เช่น ประเภทอุตสาหกรรม ชั่วโมงทำงาน การทำงานต่ำกว่าระดับ (ด้านเวลา) ค่าจ้าง และผลประโยชน์อื่นๆ ที่ได้จากการทำงานของลูกจ้าง เป็นต้น

๒.๔ จำนวนผู้ว่างงาน จำแนกตามลักษณะบางประการที่น่าสนใจ เช่น ประสบการณ์การทำงาน (เคยทำงาน/ไม่เคยทำงาน) ระยะเวลาที่ว่างงาน งานที่ทำครั้งสุดท้าย เป็นต้น

๓. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๓.๑ ใช้ในการวางแผนพัฒนากำลังแรงงาน

๓.๑.๑ ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวัดอุปทานของแรงงาน การเข้าสู่กำลังแรงงาน รวมไปถึงการเพิ่มของกระบวนการผลิต โดยการพัฒนากำลังแรงงานที่ว่างงาน หรือผู้ที่ยังทำงานต่ำกว่าระดับให้สามารถใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่

๓.๑.๒ ใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนและประเมินนโยบายของรัฐบาล ในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการจ้างงาน

๓.๑.๓ ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจที่ต่อเนื่องกันในแต่ละช่วงเวลา สามารถชี้ให้เห็นทิศทางและแนวโน้ม ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานและภาวะการจ้างงาน

๓.๒ ใช้เป็นตัวชี้วัดภาวะทางเศรษฐกิจในระดับมหภาค

๓.๒.๑ ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อแสดงขนาดและโครงสร้างของกำลังแรงงานของประเทศ

๓.๒.๒ ใช้เป็นข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลทางเศรษฐกิจอื่นที่สามารถนำไปใช้ในการประเมิน และวิเคราะห์ด้านนโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศในระดับมหภาคได้

๓.๒.๓ ใช้เป็นตัวชี้วัดสมรรถภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยใช้ข้อมูลเกี่ยวกับอัตราการว่างงานทำ

๓.๓ ด้านอื่นๆ

๓.๓.๑ ใช้ประกอบในการพิจารณาอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ และโครงสร้างของรายได้ในแต่ละสาขาอาชีพ

๓.๓.๒ ใช้ในการวิเคราะห์วิจัยในด้านต่าง ๆ เช่น สามารถใช้ในการอธิบายความเจริญทางเศรษฐกิจในอดีตที่ผ่านมา การศึกษาทางด้านประชากรที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม ในด้านขนาดและองค์ประกอบของกำลังแรงงาน เป็นต้น

๓.๓.๓ ใช้ในการประมาณการกำลังแรงงาน เพื่อประโยชน์ในการวางแผนด้านเศรษฐกิจและสังคม

๔. ประชากรเป้าหมาย

การสำรวจนี้มีประชากรเป้าหมาย คือ ประชาชนที่อาศัยอาศัยอยู่ในครัวเรือนส่วนบุคคลและครัวเรือนกลุ่มบุคคลประเภทครัวเรือนคนงาน ทุกครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลทุกจังหวัดทั่วประเทศ ยกเว้น ครัวเรือนชาวต่างประเทศที่ทำงานในสถานทูตหรือองค์การระหว่างประเทศที่มีเอกสิทธิ์ทางการทูต

สำหรับครัวเรือนที่เข้าข่ายการแฉ่งนับของการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ได้แก่ครัวเรือนส่วนบุคคลและครัวเรือนกลุ่มบุคคล ซึ่งจะมีรายชื่อปรากฏในบัญชีรายชื่อครัวเรือนตัวอย่าง

บุคคลที่เข้าข่ายการแฉ่งนับ ได้แก่ ผู้ที่เป็นสมาชิกในครัวเรือนส่วนบุคคลตัวอย่าง รวมถึงผู้ที่ถูกเลือกเป็นตัวอย่างในครัวเรือนกลุ่มบุคคล รวมทั้งสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นทหารประจำการ ได้แก่ ทหารชั้นสัญญาบัตร ทหารชั้นประทวน และทหารยศอื่น ๆ

๕. ระเบียบวิธีและการดำเนินการสำรวจ

แผนแบบการเลือกตัวอย่างที่ใช้เป็นแบบ Stratified Two Stage Sampling โดยใช้ Rotation Design มีจังหวัดเป็นสตราตัม (Stratum) ซึ่งมีทั้งสิ้น ๗๗ สตราตัม และในแต่ละสตราตัม (จังหวัด) ได้แบ่งออกเป็น ๒ สตราตัมย่อย ตามลักษณะการปกครอง คือ ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล โดยมีเขตแฉ่งนับ (Enumeration Area : EA) เป็นหน่วยตัวอย่างขั้นที่หนึ่ง ซึ่งมีจำนวน ๕,๔๓๐ EA และมีครัวเรือนส่วนบุคคลและสมาชิกในครัวเรือนกลุ่มบุคคลเป็นหน่วยตัวอย่างขั้นที่สอง ซึ่งมีจำนวนครัวเรือนตัวอย่างประมาณ ๘๖,๘๘๐ ครัวเรือน

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะทำการสำรวจเป็นรายเดือนพร้อมกันทั่วประเทศ โดยการจัดส่งเจ้าหน้าที่ของกองบริหารจัดเก็บข้อมูลสถิติและสำนักงานสถิติจังหวัดออกไปสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือน หรือสมาชิกในครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่าง ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์พกพาขนาดกลาง (Tablet) ซึ่งมีคาบเวลาการปฏิบัติงานเก็บรวบรวมข้อมูลทุกวันที่ ๑ - ๑๒ ของทุกเดือน

สำหรับไตรมาสที่ ๓ และไตรมาสที่ ๔ มีการผนวกตอนที่ ๖ ของการสำรวจแรงงานนอกระบบ และการสำรวจการย้ายถิ่นของประชากร ตามลำดับ